

VITAMARINA

MAANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE.

4e Jaargang No.6

Redactie: BOB ENTROP

Juni 1954

ONS EERSTE STUDIEKAMP EEN SUCCES ! ! !

Fantastisch, een bijzonder goed kamp, geweldig goed en zo meer waren de ongevraagde dankwoorden, die de deelnemers tot ons gericht hebben, toen het Pinksterkamp gesloten werd. Nu we willen ook zelf graag erkennen dat het bijzonder geslaagd was. Niet in het minst danken wij dit aan de buitengewoon prettige stemming, die ons eerste studiekamp eigen was. En daarvoor waren immers alle deelnemers verantwoordelijk. In de week na het kamp werden wij door de deelnemers stuk voor stuk opgebeld en bezocht omnog eens even na te praten en het deed goed te horen dat niemand er iets op tegen zou hebben, wanneer het volgende week weer Pinksteren zou zijn.

In het uitvoerig verslag dat U elders in dit nummer vindt, leest U de bijzonderheden omtrent de vangsten en de vindplaatsen. Hier moge ik even recapituleren wat het kamp ons in het algemeen gebracht heeft.

Voor hen, die de eerste schreden aan het zetten zijn op het terrein van de zee-aquaristiek, is dit kamp een openbaring geweest, omdat zij met een enorme hoeveelheid dieren geconfronteerd werden, waarvan zij het bestaan niet kenden en die hen door hun schoonheid of typische vormen wisten te boeien. Tevens kregen zij een indruk-zelf hard mee-ploeterende-hoe wij gewend zijn om veldwerk te bedrijven. Dit kamp zal voor hen een magneet betekenen. Een magneet die hen sterk aantrekt tot die fantastisch mooie wereld onder water. De geboeide interesse, het overal bij willen zijn, het geen woord en geen kans willen missen, getuigden van het willen weten. Ja dit kamp is wel uitgebuit. We hebben notitieboekjes zien hanteren, waarin de verkregen wijsheid naastig opgetekend werd, we hebben luitjes als wilden dijken zien onderzoeken, kortom we hebben werk zien verrichten, zoals dat door echte veldwerkers gepleegd behoort te worden. We zijn om zo te zeggen over de werkmethoden in dit eerste studiekampje dik en dik tevreden.

Voor de meer geheide lieden onder ons, bleek toch weer overduidelijk, dat, ook al ken je heel wat dieren bij naam en weet je zo het een en ander over hun levenswijze, zo'n stel fijne kampdagen je toch altijd weer iets nieuws doet ontdekken. Dit bewijst wel ons wachtwoord: In de zee-aquaristiek raak je nooit uitgewerkt en het wordt steeds maar interessanter hoe verder je in de materie aan het graven raakt.

We mogen gerust vast stellen, dat we met elkaar een prima kamp hebben gebouwd en beleefd, dat bij een ieder de uitdrukkelijke wens zal bestaan naar meer van zulke unieke evenementen. Juist immers zulke dagen waarbij je zo intens met de natuur verbonden raakt, doen je eens te duidelijker bewust worden met welk een pracht van een materie de zee-aquarianer zijn vrije tijd ten nutte maakt.

Bob Entrop
Voorzitter

VERSLAG VAN HET EERSTE PINKSTER-STUDIEKAMP OP THOLEN -5-6-7-Juni

Reeds Zaterdagmiddags om ongeveer 2 uur kwam er leven in de grote boerenschuur van onze gastheren, toen de club van 5 kwartiermakers, die reeds s' morgens met een luxe auto uit den Haag vertrokken waren, de voorbereidselen gingen maken om de grote groep, die in de loop van de middag zou arriveren, een goede ontvangst te bereiden.

Lange tafels werden op de deel geplaatst, terwijl een flinke hoek geheel voor het plaatsen van de aquaria en alle verdere apparatuur ingericht werd. Lichtleidingen werden aangelegd, luchtpompen startklaar gemaakt enz. enz. Met een opschrift van WELKOM B.M-ers op de grote schuurdeuren en een paar vazen veldbloemen op de tafel was de schuur gereed om de gasten te ontvangen.

Vanuit Utrecht, Amsterdam en Rosendaal maakten de deelnemers de tocht per fiets, motor en bromfiets. Onze buitenlandse deelnemer uit Oostende arriveerde per scooter en de grote ploeg uit den Haag werd met een enorme hoeveelheid bagage per vrachtauto naar Tholen vervoerd.

Tijdens de maaltijd sprak de voorzitter Bob Entrop een welkomswoord tot de aanwezigen, waarbij hij o.m. opmerkte dat hij buitengewoon in zijn schik was omdat nu eindelijk het plan, om ook in B.M.verband studiekampen te houden, tot werkelijkheid was geworden. Dat dit kamp tot een succes zou worden werd als hoop uitgesproken, maar de prettige sfeer, die reeds dadelijk tastbaar aanwezig was, getuigde bij de 21 deelnemers van een vaste wil om het kamp tot en met te doen slagen.

Na de maaltijd werd aan de perfectionering van de nachtlegers gewerkt, waarna men en bloc naar de koffiehok trok om water te halen. De N.Z.S. had een grote platte Asbestonabak beschikbaar gesteld als quarantaine aquarium en deze alsmede de andere kleinere aquaria moesten nu eerst met zeewater gevuld worden, om de te vangen dieren een goed onderkomen te kunnen geven.

Stoutmoedigen stormden van de dijk het water in, nadat zij zich natuurlijk eerst in badpak gestoken hadden. De aanwezigen (Barakuda-deelnemers) leden van de Onderwatersportvereniging) verkenden met snorkels en zwemvliezen de Koffiehoek bij hoogwater. Wat het verdere hoogtepunt van de avond uitgemaakt heeft is niet gemakkelijk te zeggen. Kampliedjes met gitaarbegeleiding, koffiedrinken, uitwisselen van gedachten en ervaringen en nadere kennismakingen tussen de deelnemers onderling gaf de avond een echt sooskarakter.

Omdat er nu eenmaal vroeg-naar bed-gaanders zijn en lange-napraters bepaalde ieder voor zichzelf het taptoeuur door zijn slaapzak uit te rollen en er in te schieten. In de loop der avond werd nog het programma voor de volgende dag vastgesteld. Een ploeg van 5 man - de zgn. Zuid-Bevelandploeg - zou onderzoekingen gaan plegen in het Kanaal door Zuid-Beveland, de anderen zouden de Koffiehoek en naaste omgeving gaan afstropen. En met een "vol verwachting kloppen onze harten" kwam er ogenblik dat het doodstil werd in de schuur. Tenminste dat neem ik aan, want of er s' nachts gesnorkt werd, zou ik echt niet kunnen zeggen, het ging buiten mij om.

ZONDAG 6 JUNI. Ik heb nooit geweten dat "van die doodgewone leden" "hoge bestuursfunctionarissen" op zulke "wrede" wijze aan het verstand mogen brengen, dat het tijd is om op te staan. Neen dan doet mijn vrouw

dit zachtzinniger. Hoe het ook zij, het was effectvol! Meteen zat er gang in de zaak. De beide excursieploegen maakten hun spulletjes in orde voor vertrek, terwijl een vrijwillige corveeploeg boterhammen smeerde. Kortdaarna vertrokken de ploegen elkaar over en weer succes wisselend en nu reeds brandend nieuwsgierig naar de oogsten die s'avond de bakken zouden bevolken.

Omdat Uw verslaggever tot de Zuid-Bevelandploeg behoorde en ook omdat deze excursie ons naar een nieuw vangsterrein voerde, zal hij U een uitvoeriger verslag van de Zuid-Beveland-kanaal vangsten kunnen geven dan van de Koffiehoek-dag.

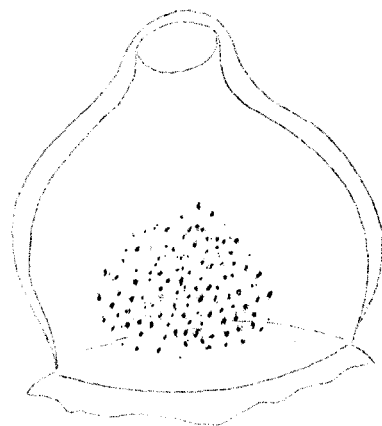
Allereerst begaven we ons na aankomst te Ierseke naar de Noordelijke mond van het Kanaal, waar het juist laagwater was. Hier werden strooptochten langs de dijk gehouden, waar op de vele plukken Iersmos de eierkapsels gevonden werden van de Fuikhorens (*Nassarius reticulatus*). Op nevenstaande tekening zien we zo'n kapsel vergroot. De eieren worden in de zomermaanden gelegd en in ieder kapsel bevinden zich een 100 tal eieren. In tegenstelling tot de eieren van de Wulk (*Buccinum undatum*) en de Purperslak (*Nucella lapillus*), waarbij een aantal tot voedingseieren voor de ontwikkelende jonge slakjes dient, komen uit alle Fuikhoreneieren jonge dieren te voorschijn.

Hier ter plaatse zouden dus ook levende Fuikhorens te verwachten zijn, hetgeen in de literatuur ook was opgegeven.

Aangezien echter juist bij de monding van het kanaal de oevers met brede gordels bruinwier als Knotswier (*Ascophyllum nodosum*) begroeid was, zijn we wat meer zuidelijk gegaan - het kanaal in dus - waar de oevers zich beter leenden om het kornet door het water te trekken. Dit gebeurde bij de 1e brug ten zuiden van de sluis.

Vanaf de dukdalven werd het sleepnet te water gelaten en dan naar de oever getrokken. En we hadden geluk! Reeds bij de eerste trek konden we enkele Fuikhorens verschalken, die met grote mosselen, stenen en een hele boel prut aan wal gebracht werden. Van de dukdalf naar de kant was geen grote afstand. Midden in het kanaal bevond zich echter een grotere dukdalf, waarop een instrumentenhuisje stond. Normaal was deze alleen te bereiken met een roeibootje, maar ook... wanneer de brug open gedraaid werd, om de schepen, die dit drukste kanaal van Europa bevaren, door te laten. Dan bereikte de brug juist de dukdalf en konden we op het platformpje komen. De bruggewachter, die lol in het geval kreeg en bij iedere trek de vangsten kwam bekijken, waarschuwde steeds wanneer de brug open gedraaid zou worden. Dan maakten we een "ritje" mee en konden op deze manier langere trekken doen, waarbij ook het diepere gedeelte van het kanaal bevist kon worden.

Bij één der trekken troffen we in het net een tweetal grote purperslakken aan, waarbij de typische bekervormige eierkapsels, op de huisjes waren afgezet. In totaal werden drie exemplaren bemachtigd. Bij determinatie bleek, dat we hier te doen hadden met *Nucella lapillus forma imbricata*. Deze forma imbricata onderscheidt zich van de normale vorm doordat de kruispunten van de spiraalrichels en de verticale groeistrepen met opgeplooid schubbetjes bezet zijn. Hierdoor heeft de oppervlakte een ruw uiterlijk gekregen. Jonge dieren hebben

allemaal deze imbricata vorm, maar aangezien zij in de brandingszone leven slijten de plooiën gauw af. (Bij de purpers op de Hoek van Holland kunnen we ook beide vormen aantreffen). In het Kanaal van Zuid-Beveland, waar geen branding staat bleef deze ruwe vorm gehandhaafd. Het grootste exemplaar mat zelfs 40 mm !

Iedere trek die wij deden bracht weer fuikhorens te voorschijn. En niet zo'n paar. We raapten ze uit het net als kreukels van de dijk!. Bij determinatie bleek dat de fuikhorens uit dit kanaal alle behoorden tot de variëteit nitida. Deze is kenbaar aan de sterker geprononceerde verticale richels.

Over het gedrag van de fuikhorens in het aquarium vertellen we nog eens iets in een speciaal artikel.

Wordt vervolgd.

Bob Entrop.

INTERNATIONAAL CONGRES VOOR ZEE-AQUARISTIEK IN WUPPERTAL

Onze voorzitter Bob Entrop werd door de voorzitter van de Duitse Zee-aquariumhouders de heer Modest uitgenodigd om namens Biologia Maritima deel te nemen aan het Congres dat op 3 en 4 Juli a.s. in Wuppertal plaats vindt. Nu is het plan opgevat om met een kleine ploeg uit Nederland naar dit congres te gaan, dat zeer interessant kan worden. Immers we spreken daar vele liefhebbers en vakmensen, waarmede we van gedachten kunnen wisselen en van elkaars ervaringen profiteren.

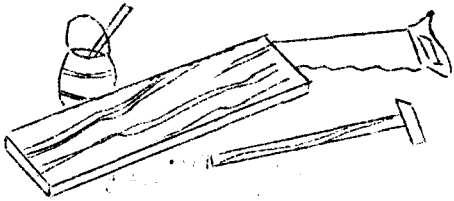
HET PLAN IS NU OM MET EEN LUXE AUTO NAAR WUPPERTAL TE REIZEN. ER IS NOG PLAATS VOOR 2 PERSONEN, DIE IN HET BEZIT ZIJN VAN EEN GELDIG PASPOORT. DE KOSTEN BEHOEVEN NIET HOOG TE WORDEN, AANGEZIEN EIGENLIJK ALLEEN DE KOSTEN VAN DE AUTO OMGESLAGEN BEHOEVEN TE WORDEN. Reeds is om inkwartiering voor de Nederlandse deelnemers verzocht.

Wie dus deze kans wil grijpen wordt verzocht zich per omgaande met de redactie in verbinding te stellen voor het maken van nadere afspraken. Zaterdagmiddags wordt vertrokken, zodat niemand extra vrij hoeft te nemen. Zijn er liefhebbers (4 hebben we er al) dan melden zij zich gauw. Is er soms onder de lezers een eigen wagen bezitter, die ook mee wil? Mogelijk kunnen we dan in gezamenlijk overleg de kosten zo laag mogelijk stellen? Pak de kans voor een mooi week-end.

EEN VERZOEK De heer H. Compaan verzoekt iedere lezer, die ervaring heeft met het filteren van een zee-aquarium over een filter waarin Norit Aquariumkool wordt gebruikt of op een andere manier er iets van af weet, zijn bevindingen mede te delen aan de redactie.

EEN CONTACTMAN VOOR BAARN EN OMGEVING

Ons lid de heer G. C. Recourt heeft zich beschikbaar gesteld om als contactman voor Baarn en omgeving op te treden. Wij danken de heer Recourt voor zijn medewerking en wensen hem veel succes toe met zijn werkgroep in wording. Zijn adres is Gruttostraat 14 Baarn. Wij wekken onze leden en lezers in het Gooi op om met elkaar contact op te nemen. Wendt U zich daarvoor tot de heer Recourt. Het is van het grootste belang dat de liefhebbers onderling voeling met elkaar houden. Juist in hun eigen belang, want het spreekwoord: Twee weten meer dan één, gaat ook hier op!

BOUWEN EN WAARNEMEN

DE MIKROSKOOP OP STAPEL

Om wat van deze fouten op te heffen moeten we sterk diaphragmeren maar bij sterkere vergroting vermindert hierdoor het oplossend vermogen zo sterk, dat het geen zin meer heeft met die vergroting te werken. Gekleurde randen en beeldkromming is wel het ergste wat we te zien krijgen.

De buis A moet stroef in B kunnen schuiven. In A worden de oculairen geschoven. Deze tweedeligheid van de tubus heeft het volgende doel. De objectieven die we kopen zijn namenlijk vernuftige staaltjes van rekenwerk om met behulp van verschillende lensjes van verschillende glassoorten zoveel mogelijk de fouten van de lensjes op te heffen. Deze objectieven zijn OOK berekend voor een bepaalde mechanische tubuslengte en deze tubuslengte verschilt voor de vele merken aanzienlijk! De objectieven zijn tevens berekend voor een bepaalde dekglasdikte. Afwijkingen daarvan of het werken zonder dekglasje kunnen gecorrigeerd worden door de tubuslengte te veranderen. Hier volgt een lijstje voor tubuslengten voor enkele van de voornaamste merken.

MERK	MET DEKGLAS	ZONDER DEKGLAS
ZEISZ	160 mm	190 mm
LEITZ, SEIBERT WINKEL	170 mm	210 mm
BAUSCH & LOMB		215 mm
REICHERT	160 mm	

We kunnen nu zelf de buitenkant van A voorzien van een cm-verdeling en als we het merk van ons objectief kennen is daarbij de passende tubuslengte dus gemakkelijk in te stellen.

Het wordt zo langzamerhand tijd, dat we eens aan andere onderdelen van onze mikroskoop gaan denken en daarom nemen we nu de objecttafel onder de loupe. Deze dient om het voorwerpglasje met het te onderzoeken materiaal op te kunnen leggen en heeft bij ons nog een tweede functie. We moeten er namenlijk de fijninstelling mee kunnen uitvoeren. In verband hiermee maken we hem uit twee gelijke delen: een onder- en een bovenhelft. Aangezien onder deze voorwerpstafel de verlichtingsinstallatie komt te zitten, moet in de objecttafel dus een gat zitten om het licht door te laten.

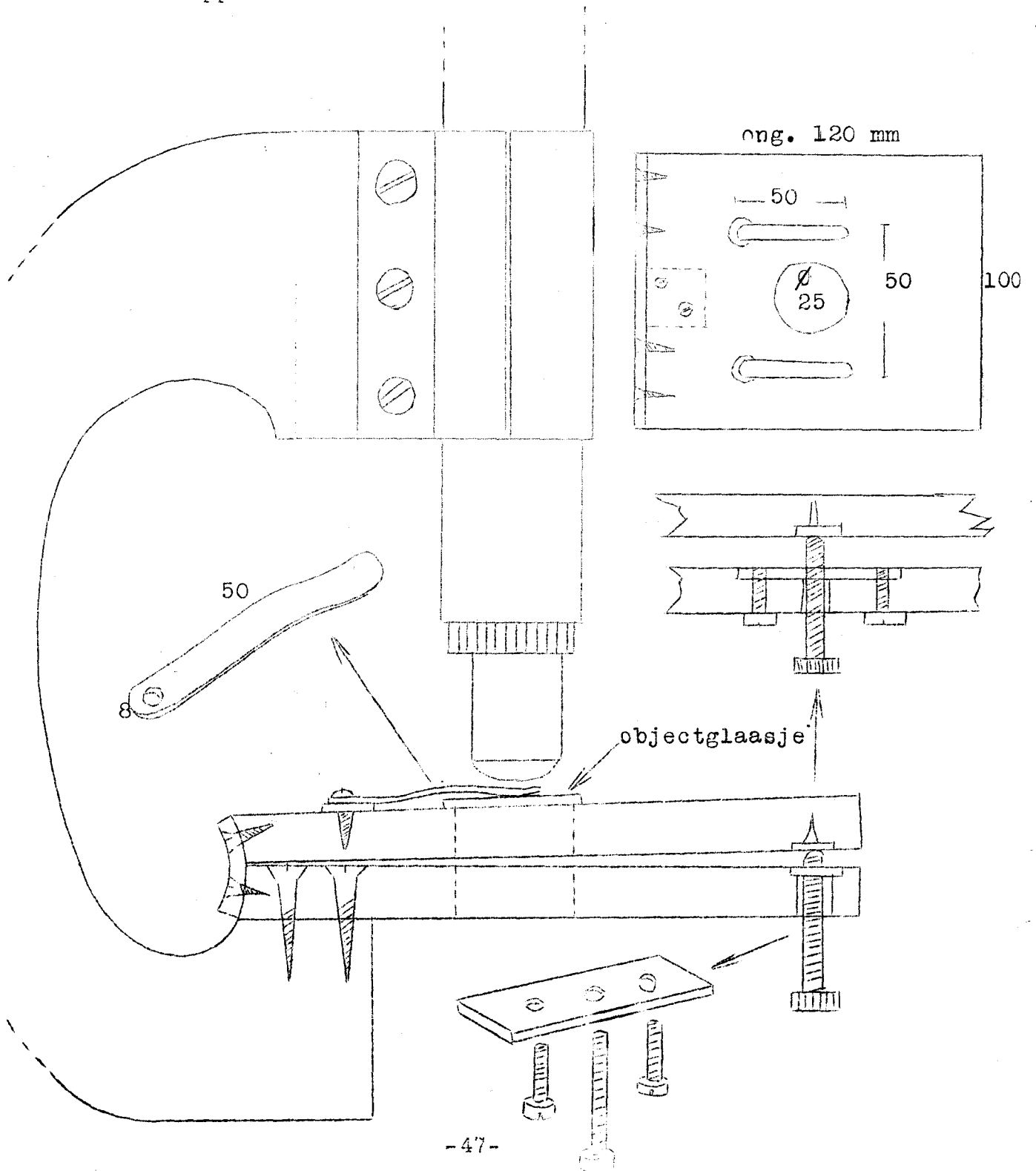
We maken nu twee rechthoekige plaatjes multiplex van 8 mm dikte, een breedte van 10 cm en een lengte van ongeveer 12 cm.

Een van de smalle kanten van elk der plaatjes vijlen of schaven we iets schuin af en de plaatjes komen dan op elkaar te liggen volgens de tekening, dus met de twee schuine zijden naar binnen gericht!

Het onderste der twee wordt op de arm vastgeschroefd volgens de tekening. Denk er om dat dit zuiver haaks moet zijn en dat dus de bovenkant van de onderste helft van de arm ook zuiver haaks afgezaagd moet zijn.

WERKTEKENING VOOR DE BOUW VAN DE OBJECTTAFEL

De cijfers in de tekeningen zijn de maten in millimeters.
Het apparaatje, waarmede de twee delen van de objecttafel uit
elkaar gedraaid kunnen worden, kunnen we het beste op de kop
tikken in electriciteitszaken, rommelmarkten en in de oude elec-
trische apparaten.

Tegen de achterzijde van beide plankjes wordt nu een plaatje triplex geschroefd. Door deze constructie bereiken we dat de twee helften van onze tafelaan elkaar zijn bevestigd en tevens iets tegen elkaar klemmen. Dit laatste is ook heel belangrijk.

Door de gehele tafel komt een rond gat met een middellijn van 25 mm. De plaats van dit gat is afhankelijk van de maten, die de rest van onze mikroskoop heeft gekregen, maar moet in ieder geval zo zijn, dat het middelpunt van het ronde gat precies ligt op de lijn door de middelpunten van objectief en oculair; deze lijn moet tevens zuiver loodrecht op het vlak van de tafel staan. Gewoonlijk drukken we dit uit door te zeggen dat een en ander zuiver gecentreerd moet zijn. Nu komt het lastigste gedeelte. Er zijn vele oplossingen voor, waarvan ik er in de tekening een weergeef, maar het wordt verder aan Uw vindingrijkheid overgelaten. Aan de voorzijde van de onderste tafelhelft moeten we een moer inlaten, waar een FIJNE schroef door kan worden gedraaid.

Recht boven deze schroef moeten we in de bovenste tafelhelft een mooi vlak kopspijkertje of zo iets inlaten. Als we nu de schroef dus iets naar boven draaien (boven de onderste tafelhelft uit!) drukken we de bovenste tafelhelft iets naar boven en het voorwerpglasje, dat er op ligt zal ongeveer half zo veel naar boven worden verplaatst. Het komt hierdoor wel iets scheef te liggen, maar dat hindert bij al te sterke vergrotingen niet. We moeten deze fijn-instelling echter zo weinig mogelijk gebruiken en het meeste trachten te doen door verschuiving van de tubus.

We moeten nu nog twee klemmetjes maken om het voorwerpglasje op de objecttafel vast te kunnen klemmen. We nemen hiervoor twee strookjes blik van ongeveer 50 mm lengte en 8 mm breedte. We boren of ponsen hierin aan een der uiteinden een gaatje, waar een schroefje met bolle kop in past. We buigen de reepjes blik nu zo als in de tekening is aangegeven. We verhitten ze dan tot roodgloeiend in de gasvlam en koelen ze dan plotseling af door ze in koud water te steken. Dit herhalen we zo nodig enkele malen en zullen dan merken, dat de stripjes zeer veerkrachtig worden.

Daarna schroeven we ze vast op de bovenste tafelhelft zoals in de tekening is te zien. We leggen onder de stripjes en om de schroefjes een plat ringetje van 1 mm dikte. We kunnen zo dus het voorwerpglasje op de tafel vastklemmen. Het kan er nu niet afglijden, wanneer de mikroskoop achterover helt.

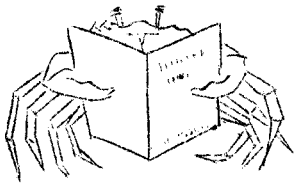
We moeten er wel aan denken, dat we de tafel eerder ^{groter} dan kleiner mogen maken, want veel mikroskopen lijden aan het euvel van een te kleine tafel. De afstand die we de twee tafelhelften maximaal van elkaar mogen duwen is bij de schroef niet meer dan een $\frac{1}{2}$ mm. De fijn-instelling dient niet om het mikroskoop in te stellen, maar om de instelling iets te verbeteren. Bij de fabrieksmikroskopen geschiedt de fijninstelling volgens een heel andere constructie n.l. met behulp van een micrometerschroef, waarop meestal nog een schaalverdeling is aangebracht.

Hierdoor kunnen we diktes meten met een nauwkeurigheid van 0,001 mm.

Bij de fabrieksmikroskopen is ook een z.g. kruistafel verkrijgbaar, die bijna even duur is als de hele mikroskoop, die wij zelf bouwen.

Met behulp van deze kruistafels kunnen we het voorwerpglasje in twee onderling loodrechte richtingen verschuiven. De verschuiving is afleesbaar tot op een nauwkeurigheid van 0,1 mm. Wij hebben iets dergelijks niet nodig en we verschuiven het glasje gewoon met onze handen.

Wordt vervolgd.

CARCINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

HET EERSTE AQUARIUM door J.H.SLUITER

Dit is het derde deeltje dat in de Aquarium Bibliotheek van de Uitgeverij "de Bezige Bij" verschijnt. In een veertiental brieven welke de schrijver onder de naam Malabaricus aan zijn vriend Reric richt-en eigenlijk is Amice Reric iedere aspirant aquariumhouder-maakt hij de beginneling bidwijs in de voor een leek nog al griezelig aandoende materie. Iedere brief houdt een speciaal onderwerp in, alle tesamen vormen een ruggesteun voor hem of haar die nog helemaal aan het begin van de aquariumsport staat en graag deskundig de weg gewezen wil worden. Over het aquarium zelf, de verwarming, de bodemgrond, de voeders en wat er zo meer bij komt kijken wordt-dank zij de brieftrant-vlot geschreven.

We moeten dit boekje-zoals de schrijver het zelf ook noemt-niet zien als een gedegen handboek, waarin een bepaald onderwerp tot in de finesen behandelt wordt. Ook deze verschijnen in de Aquarium Bibliotheek welke typografisch keurig verzorgd is. De prijs bedraagt slechts F.3.90

AQUARIUMTECHNIEK II door M.G.v.d.STEEG en G.RAAYEN

De ingrijpende factor LICHT bij de aquariumsport wordt hier nu eens grondig door een ter zake kundige uit de doeken gedaan. De schrijver vertelt ons hoe een lichtkap gebouwd moet worden om het grootste lichtrendement van de lichtbron te hebben. Ondanks dat alles, wat met electriciteit samenhangt, voor een leek gauw ingewikkeld kan worden, zijn de verschillende onderwerpen in dit boek juist goed en toch duidelijk beschreven. Vele tekeningen vullen de tekst uitstekend aan. De heer Raayen behandelt in twee hoofdstukken de Aquariumbouw en de vervaardiging van een modelaquarium. Van het laatste is zelfs een mooie bouwtekening los bijgevoegd.

Waar juist bij het in- en ombouwen van een aquarium vaak de meest wanstaltige en onaesthetische bouwsels vertoond worden is het goed gezien dat juist in dit deel van de reeks boeken die HET HANDBOEK VOOR DE AQUARIUMHOUDER vormen daaraan eens de aandacht wordt besteed.

In deze reeks zijn reeds 4 delen verschenen, terwijl het totale aantal 15 zal bedragen. Uitgave Uitgeverij Hollandia Baarn. Prijs geb. F.4.90

PLATVISSSEN door I.KRISTENSEN en KEVERSLAKKEN door P.KAAS zijn twee

nieuwe tabellen welke uitgegeven werden door de Kon.Ned.Natuurhist.Ver. en de Ned.Jeugdbond voor Natuurstudie. Zoals we al weten zijn deze tabellen niet duur (f.0,30) en bijzonder practisch om snel een bepaalde vondst te determineren. Iedere veldwerker kunnen we ze van harte aanbevelen. Bestellingen bij P.de Wolf Arendsweg 187 Beverwijk.